

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 2. 7. 2014
COM(2014) 440 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

ZELENÝ AKČNÝ PLÁN PRE MSP

**Umožniť MSP premeniť výzvy v oblasti životného prostredia na podnikateľské
príležitosti**

{SWD(2014) 213 final}

Úvod a kontext

V marci 2014 Európska rada zdôraznila, že Európa potrebuje ako jednu z hlavných hnacích síl pre hospodársky rast a pracovné miesta silnú a konkurencieschopnú priemyselnú základňu, a to pokiaľ ide o výrobu aj investície. Jednou z hlavných hnacích síl konkurencieschopnosti podnikov je efektívne využívanie zdrojov¹, keďže náklady na suroviny údajne predstavujú pre európske výrobné podniky v priemere 40 % ich nákladov. S nákladmi na energie a vodu predstavujú tieto náklady až 50 % celkových výrobných nákladov v porovnaní s nákladmi na pracovnú silu, ktoré zodpovedajú 20%². Európska rada ďalej vyzvala k trvalému úsiliu o zníženie nákladov na energie pre koncových odberateľov, najmä prostredníctvom stálych investícií do energetickej účinnosti a riadenia na strane spotreby v celom hodnotovom reťazci a vo fáze výskumu a vývoja.

Zlepšenie efektívneho využívania zdrojov si skutočne vyžaduje kombinovať prístup hodnotového reťazca s realizáciou komplexných technických riešení na úrovni podniku. Odhaduje sa, že zlepšenie efektívneho využívania zdrojov v celom hodnotovom reťazci by do roku 2030 mohlo viesť k zníženiu materiálových vstupov o 17 – 24 %³. V EÚ sa navyše v súčasnosti 60 % celkového odpadu nerecykluje, nekompostuje ani inak znovu nepoužíva⁴, čo predstavuje obrovskú stratu hodnotných zdrojov a významných podnikateľských príležitostí pre malé a stredné podniky (MSP)⁵, ktoré môžu využívať a predávať ekologické výrobky, služby a riešenia. Podnikateľské príležitosti sa dajú vytvoriť aj väčšou mierou začlenením obehových obchodných modelov a ekologických technológií do existujúcich aj budúcich MSP vo všetkých odvetviach vrátane služieb.

V súlade so stratégiou Európa 2020 je prioritou EÚ stať sa udržateľným hospodárstvom. Stanovujú sa v nej ambiciózne ciele pre opatrenia v oblasti zmeny klímy a pre energetickú účinnosť. Iniciatíva Small Business Act (SBA)⁶ zdôraznila skutočnosť, že EÚ a členské štáty by mali MSP umožniť, aby premenili výzvy v oblasti životného prostredia na príležitosti. Zelený akčný plán (*Green Action Plan*, GAP) udáva jasné smerovanie a poskytuje rámec pre spôsob, akým EÚ zamýšľa – v partnerstve s členskými štátmi a regiónmi – pomôcť MSP využívať podnikateľské príležitosti, ktoré predstavuje prechod na ekologické hospodárstvo⁷. Táto

¹ Efektívne využívanie zdrojov znamená využívať obmedzené zdroje planéty udržateľným spôsobom a zároveň minimalizovať vplyv na životné prostredie a umožňovať hospodársky rast (prostredníctvom relatívneho oddelenia používania surovín).

² „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies“ (Príručka pre efektívne využívanie zdrojov vo výrobe: skúsenosti zo zlepšovania efektívneho využívania zdrojov vo výrobných podnikoch), Europe INNOVA (2012).

³ Meyer, B. a al (2011) „Macroeconomic modelling of sustainable development and the links between the economy and the environment“ (Štúdia makroekonomických modelov udržateľného rozvoja a prepojení medzi ekonomikou a životným prostredím). Štúdia vypracovaná pre Európsku Komisiu (GR pre životné prostredie), dostupná na adrese: http://ec.europa.eu/environment/enveco/studies_modelling/pdf/report_macro-economic.pdf

⁴ Štatistika Eurostatu o odpadoch (2011)

⁵ Pozri definíciu MSP na adrese http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/sme-definition/index_en.htm

⁶ Ďalšie informácie nájdete na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

⁷ „Ekologické hospodárstvo“ je model, ktorý „zabezpečuje rast a vývoj, chráni zdravie a blahobyt ľudí, poskytuje im dôstojné pracovné miesta, zmenšuje nerovnosti a investuje do biodiverzity vrátane ekosystémových služieb, ktoré poskytuje, a zachováva ich prírodný kapitál pre ich vlastnú hodnotu a kľúčový prínos pre ľudský blahobyt a hospodársku prosperitu.“ (Vymedzenie z rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1386/2013/EÚ z 20. novembra 2013 o všeobecnom environmentálnom akčnom programe Únie do roku 2020 „Dobrý život v rámci možností našej planéty“).

iniciatíva konkrétne predstavuje sériu nových alebo revidovaných opatrení zameraných na MSP navrhovaných na úrovni EÚ. Zelený akčný plán má za cieľ 1) zlepšiť efektívne využívanie zdrojov európskych MSP; 2) podporiť ekologické podnikanie; 3) využívať príležitosti, ktoré so sebou prinášajú ekologickejšie hodnotové reťazce a 4) uľahčiť prístup ekologických MSP na trh⁸. Tento akčný plán dopĺňa oznámenie *Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest: Využitie potenciálu ekologického hospodárstva vytvárať pracovné miesta*, v ktorom sa navrhuje plán na podporu ekologických pracovných miest v celej EÚ, a oznámenie *Možnosti efektívneho využívania zdrojov v sektore stavebníctva*, ako aj balík opatrení o obehovom hospodárstve a preskúmanie cieľa v oblasti odpadového hospodárstva.

Cieľom zeleného akčného plánu je prispieť k opätovnej industrializácii Európy, ako sa uvádza v oznámení o obnove európskeho priemyslu [COM(2014) 14]. Európska rada podporuje tento cieľ, v rámci ktorého sa má zvýšiť konkurencieschopnosť MSP a podporovať rozvoj ekologických podnikov vo všetkých európskych regiónoch, a to najmä so zreteľom na skutočnosť, že v tejto fáze existujú medzi odvetviami a členskými štátmi značné rozdiely v efektívnom využívaní zdrojov.

Tento akčný plán vychádza z akčného plánu v oblasti ekologických inovácií (EcoAP)⁹, ktorý udáva smer pre politiku ekologickej inovácie a financovanie v rámci stratégie Európa 2020. Množstvo opatrení a nástrojov EcoAP má pre MSP veľký význam. Ide napríklad o európsky prehľad výsledkov inovácie, stredisko pre sledovanie ekologických inovácií, európske fórum pre ekologické inovácie, európske partnerstvá v oblasti inovácií a finančné nástroje pre ekologické inovácie v rámci programu Horizont 2020. Opatrenia, ktoré sú uvedené v zelenom akčnom pláne a v EcoAP, sa teda navzájom dopĺňajú a vedú k dôležitým synergiám. Počas celej fázy realizácie bude medzi EcoAP a zeleným akčným plánom zaistená náležitá koordinácia.

Zelený akčný plán sa zameriava na opatrenia na európskej úrovni, ktoré sú koncipované tak, aby boli v súlade s existujúcimi „zelenými“ iniciatívami na podporu MSP na úrovni jednotlivých štátov a regiónov a aby ich posilňovali.¹⁰ Bol vypracovaný na základe konzultácie so subjektmi, ktoré pôsobia v tejto oblasti v jednotlivých členských štátoch, a v spolupráci s nimi bude sa bude tiež vykonávať. Väčšina členských štátov a mnoho regiónov má k dispozícii špecializované organizácie a nástroje – v neposlednom rade prostredníctvom financovania regionálnej politiky, – ktoré poskytujú podporu MSP v oblastiach, na ktoré sa tento akčný plán zameriava. Takéto opatrenia zahŕňajú poskytovanie informácií, budovanie kapacít, podporu spolupráce a vytvárania sietí, priame financovanie, uľahčovanie prístupu k financovaniu atď.

V zelenom akčnom pláne sa stanovuje súbor cieľov a uvádza sa výpočet opatrení, ktoré sa vykonajú na európskej úrovni v rámci viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020¹¹.

⁸ Zelený akčný plán pre MSP sa zameriava na efektívne využívanie zdrojov vo všeobecnosti bez toho, aby venoval osobitnú pozornosť energetickej účinnosti alebo výrobe energie z obnoviteľných zdrojov, ktorými sa už zaoberali osobitné oznámenia Komisie a legislatívne návrhy.

⁹ http://ec.europa.eu/environment/ecoap/index_en.htm

¹⁰ EÚ napríklad podporí opatrenia, ktoré súvisia so zeleným akčným plánom, prostredníctvom politiky súdržnosti. Členské štáty sa dohodli na tom, že na investície do MSP, nízkouhlíkového hospodárstva a výskumu a inovácií vyčlenia viac než 100 miliárd EUR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

¹¹ Opatrenia uvedené v oznámení nemajú žiadny vplyv na rozpočet EÚ nad rámec prostriedkov, ktoré už boli naplánované v schválenom finančnom pláne Komisie.

Všetky tieto opatrenia sú buď nové, alebo sú upravenými verziami predchádzajúcich opatrení, v ktorých sa teraz zohľadňuje potenciál efektívneho využívania zdrojov z hľadiska podnikania a prístup na ekologické trhy¹². Opatrenia tiež zohľadňujú výsledky verejnej konzultácie o zelenom akčnom pláne, ktorá prebehla v prvom štvrtroku roku 2013¹³.

Konkrétne informácie o opatreniach, ktoré sa objavujú v tomto oznámení s odkazom na programy, ktoré ich podporujú, ako sú európske štrukturálne a investičné fondy, COSME, Horizont 2020, Erasmus+, LIFE alebo nástroj partnerstva, sa včas uvedú na webovej stránke Generálneho riaditeľstva Európskej komisie pre podnikanie a priemysel¹⁴:

http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

I. Ekologizácia MSP v záujme lepšej konkurencieschopnosti a udržateľnosti

Zlepšenie efektívnosti využívania zdrojov v MSP predstavuje obrovský potenciál na zníženie výrobných nákladov a zvýšenie produktivity. Lepšie využívanie zdrojov má podľa prepočtov potenciál ročne priniesť priniesť európskemu výrobnému odvetviu celkové úspory vo výške 630 miliárd EUR¹⁵. Príliš málo MSP v Európe o tomto potenciáli vie. Okrem toho, MSP nie sú dostatočne podporované v ich úsilí o realizáciu možných úspor nákladov prostredníctvom efektívnejšieho využívania zdrojov. To môže viesť nielen k prehlbovaniu rozdielov v produktivite v Európe medzi podnikmi, ktoré zdokonaľujú efektívne využívanie zdrojov, a tými, ktoré tak nerobia, ale aj k oslabovaniu celkovej konkurencieschopnosti európskych podnikov, ako aj šancí mnohých MSP získať pozíciu v globálnych hodnotových reťazcoch.

Prečo je to pre MSP tak dôležité?

Európske MSP vo všeobecnosti vedia, že efektívne využívanie zdrojov je dôležité, pretože 75 % MSP v EÚ zaznamenalo za posledných päť rokov zvýšenie nákladov na suroviny. Najmenej 93 % MSP v EÚ vykonáva na účel efektívneho využívania zdrojov aspoň jedno opatrenie. Vo väčšine prípadov je toto opatrenie nízko nákladové. Avšak len 42 % MSP, ktoré vykonávajú opatrenia na zlepšenie efektívnosti využívania zdrojov, zaznamenáva aj zníženie svojich výrobných nákladov¹⁶. Táto skutočnosť poukazuje na potrebu poskytnúť MSP usmernenia, pokiaľ ide o nákladovú účinnosť investícií do efektívnosti využívania zdrojov.

¹² Zoznam opatrení, prípadne aj s uvedením časového rozpätia ich realizácie v období rokov 2014 – 2020, je uvedený v sprievodnom pracovnom dokumente útvarov Komisie.

¹³ Odkaz na správu o výsledkoch verejnej konzultácie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

¹⁴ Tieto informácie budú obsahovať odkazy na príslušné finančné zdroje na opatrenia stanovené v rámci správy zeleného akčného plánu a odkazy na účinnosť týchto opatrení.

¹⁵ „Guide to resource efficiency in manufacturing: Experiences from improving resource efficiency in manufacturing companies“ (Príručka pre efektívne využívanie zdrojov vo výrobe: skúsenosti zo zlepšovania efektívneho využívania zdrojov vo výrobných podnikoch), Europe INNOVA (2012).

¹⁶ Všetky údaje v tomto odseku pochádzajú z bleskového Eurobarometra 2013 – „MSP, efektívnosť využívania zdrojov a ekologické trhy“: ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

Navyše, medzi úrovňami efektívnosti využívania zdrojov vo výrobnom odvetví v jednotlivých členských štátoch existujú veľké rozdiely. Využívanie energie a vytváranie odpadu sa v prípade určitého druhu výroby medzi výrobnými podnikmi v rôznych európskych krajinách podstatne líši¹⁷.

Zlepšenie efektívnosti využívania zdrojov si vyžaduje odborné znalosti, ktoré MSP zvyčajne nemajú. Aby rozoznali potenciálny dlhodobý prínos, ktorý by inovácia ich postupov a organizácie mala z hľadiska zlepšenia efektívnosti využívania zdrojov, potrebujú teda poradenstvo. MSP, ktoré sa snažia získať financie na vysoké počiatkové investície do efektívneho využívania zdrojov, v niektorých prípadoch navyše zisťujú, že finanční sprostredkovatelia považujú túto oblasť za vysoko rizikovú. Je preto dôležité v prvom rade podporovať MSP, aby sa snažili získať náležité poradenstvo o efektívnom využívaní zdrojov, a to prostredníctvom kampaní zameraných na MSP, a v druhom rade poskytovať im takéto poradenstvo v ich regiónoch.

Komisia stanovila viacero cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť prostredníctvom týchto opatrení:

1. Poskytnúť európskym MSP praktické informácie, poradenstvo a podporu, pokiaľ ide o to, ako nákladovo efektívnym spôsobom zlepšiť ich efektívnosť využívania zdrojov:

- Európske centrum excelentnosti pre efektívne využívanie zdrojov, ktoré sa má zriadiť v roku 2015 na základe preukázaných skúseností na podporu efektívneho využívania zdrojov v členských štátoch, bude poskytovať tým MSP, ktoré sa snažia zlepšiť svoju efektívnosť využívania zdrojov, priamo alebo prostredníctvom siete partnerov v európskych regiónoch, poradenstvo a pomoc a stane sa referenčným miestom pre všetky otázky spojené s účinnosťou a nákladovou efektívnosťou rôznych druhov zlepšení efektívneho využívania zdrojov v celej EÚ. Toto centrum bude tiež poskytovať informácie o vnútroštátnych stratégiách, programoch a opatreniach v oblasti efektívneho využívania zdrojov a podpory MSP, a prípadne MSP na tieto stratégie, programy a opatrenia odkáže.
- V rámci Eurobarometra o „MSP, efektívnosti využívania zdrojov a ekologických trhoch“ sa posúdia tendencie v oblasti efektívneho využívania zdrojov medzi MSP v celej Európe a USA s cieľom usmerniť ďalší vývoj politík v tejto oblasti.
- Sieť Enterprise Europe Network (EEN)¹⁸ sa bude podporovať v tom, aby 1) usporiadala európsku kampaň o efektívnom využívaní zdrojov s činnosťami zameranými na zvyšovanie povedomia [informácie na ich webových stránkach, sociálnych médiách, prezentácie na podujatiach (v rámci existujúcej siete) alebo na akciách medzi podnikmi] s cieľom informovať MSP o prínosoch a príležitostiach, ktoré efektívnosť využívania zdrojov prináša a 2) poskytovala MSP poradenské služby týkajúce sa efektívnosti využívania zdrojov.
- Komisia bude pomáhať riadiacim orgánom európskych štrukturálnych a investičných fondov

¹⁷ Calogirou C., S. Y. Sørensen, P. B. Larsen, S. Alexopoulou a al. (2010) SMEs and the environment in the European Union (MSP a životné prostredie v Európskej únii), PLANET SA a Danish Technological Institute, vydala Európska komisia, GR pre podnikanie a priemysel.
http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=4711

¹⁸ Ďalšie informácie nájdete na: <http://een.ec.europa.eu/>

v podporovaní projektov v oblasti efektívneho využívania zdrojov a v propagovaní podnikateľských príležitostí, ktoré ponúkajú ekologické trhy, predovšetkým poukazovaním na úspešné príklady a nástroje z celej EÚ.

2. Podporovať efektívne mechanizmy na prechod k ekologickým technológiám:

- Komercializácia ekologických technológií je pre rast MSP v ekologickom hospodárstve vysokou prioritou. Databáza na prenos technológií siete Enterprise Europe Network (EEN) s viac než 23 000 profilmi bude preto aj naďalej aktualizovať klasifikáciu kľúčových slov, ktorými sa opisujú technológie súvisiace s efektívnosťou využívania zdrojov a klímou, s cieľom lepšie zosúladiť ponuku a dopyt medzi klientmi MSP.
- Partneri EEN budú okrem toho vyzvaní, aby zabezpečili úzku spoluprácu medzi rôznymi skupinami odvetvia, ktoré sa zaoberajú efektívnosťou využívania zdrojov, s cieľom uľahčiť výmenu informácií a prenos osvedčených postupov.

3. Uľahčiť prístup k financovaniu pre zlepšenia súvisiace s využívaním zdrojov a energetickou účinnosťou v MSP

- Viaceré webové stránky Európskej komisie zamerané na MSP sa budú aktualizovať, aby lepšie zobrazovali dostupné informácie o životnom prostredí, financovaní EÚ, ktoré je dostupné pre zlepšenia efektívnosti využívania zdrojov, ako aj o nefinančnej podpore dostupnej pre MSP.
- Európska investičná banka (EIB) bude z nástroja na financovanie prírodného kapitálu (NCFE) poskytovať prostredníctvom finančných sprostredkovateľov financovanie na zlepšenia efektívneho využívania zdrojov spojené s ekosystémovými službami a adaptáciou na zmenu klímy.
- Nástroj súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE) môže podporiť, okrem iných, MSP a väčšie podniky so strednou kapitalizáciou, ktoré realizujú malé investície do energetickej účinnosti a ktoré dokážu využiť úspory energie na splatenie počiatočného úveru.
- Zriadi sa sieť a spoločenstvo verejných a súkromných investorov, ktorí podporujú ekologické inovácie.
- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR) a Európsky námorný a rybársky fond (ENRF) na obdobie rokov 2014 – 2020 podpora konkurencieschopnosť MSP, vrátane zlepšenia ich energetickej účinnosti a využívania obnoviteľných zdrojov energie, ako aj efektívneho využívania zdrojov, keďže tieto oblasti sú uvedené ako investičné priority. Takéto investície by teda členské štáty a regióny mohli zvoliť na financovanie z EFRR a ENRF.

II. Ekologické podnikanie pre podniky budúcnosti

Predchádzanie poškodeniu životného prostredia, jeho náprava a presun k nízkouhlíkovému hospodárstvu je spoločenskou výzvou, ktorá zároveň prináša nové podnikateľské príležitosti pre podniky. „Ekologické inovácie“, tak ako každý iný druh inovácií, však potrebujú na to, aby

prosperovali, úrodný ekosystém a inovátori v oblasti ekológie sú pri rozvíjaní svojich myšlienok a ich realizácii závislí na podpore a prístupe k financiám. Na rozvoj ekologického podnikania priaznivo pôsobí blízkosť vedeckých a akademických inštitúcií, ako aj dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily a odvetvové vzťahy, ktoré uľahčujú spoluprácu medzi odvetvami, čo sú podmienky, ktoré umožňujú vznik klastrov ekologickej inovácie.

Prečo je to pre MSP tak dôležité?

MSP potrebujú priaznivé podnikateľské prostredie, v ktorom sa dajú ekologické myšlienky ľahko rozvíjať, financovať a prinášať na trh. „Ekologickým podnikaním“ by sa malo zaoberať už (vyššie) vzdelávanie, aby si budúci ekologickí podnikatelia osvojili toto zmýšľanie. „Ekologické podnikanie“ by sa malo podnecovať aj tým, že sa bude pomáhať prípadným podnikateľom pri zisťovaní podnikateľských príležitostí, ktoré vyplývajú z presunu k efektívnemu využívaniu zdrojov a nízkouhlíkovému hospodárstvu, a to aj prostredníctvom nových kreatívnych foriem spolupráce medzi podnikmi a vysokými školami. Mali by sa podporovať všetky formy inovácií, ktoré podporujú ekologické podnikanie. Ekologické podnikanie podporujú aj nové podnikateľské nápady, ktoré spájajú efektívne využívanie zdrojov s kreativitou, ako je napríklad nový fenomén „zhodnocovania“, pri ktorom sa kombinuje recyklácia s navrhovaním výrobkov. Okrem toho, je potrebné urobiť viac, aby sa ekologické technológie, ktoré vyvíja odvetvie výskumu a ktoré úspešne preukázali svoju uskutočniteľnosť, mohli zužitkovať. V tejto súvislosti je dôležité podporovať MSP, aby skúmali vedeckú alebo technickú uskutočniteľnosť a obchodný potenciál ekologicky inovatívnych podnikateľských nápadov, keďže mnohé MSP nemajú potrebné zdroje, aby tak spravili samé.

Komisia stanovila viacero cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť prostredníctvom týchto opatrení:

1. Podporovať všetky formy ekologických inovácií, vrátane iných ako technologických ekologických inovácií

- Nástroj v rámci programu Horizont 2020 pomôže MSP preskúmať vedeckú alebo technickú uskutočniteľnosť a obchodný potenciál vysoko ekologicky inovatívnych nápadov s cieľom rozvíjať konkrétne nové podnikateľské aktivity. Kladné posúdenie obchodnej uskutočniteľnosti umožní poskytnúť financovanie na demonštračné činnosti. MSP už teraz môžu žiadať o túto pomoc v rámci osobitných výziev, ktoré sa zameriavajú na ekologické inovácie a dodávku surovín, ekologicky inovatívnu výrobu a spracovanie potravín a inovácie v oblasti nízkouhlíkového a účinného energetického systému.
- V programe Horizont 2020 podporujú opatrenia v rámci spoločenskej výzvy „Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredia, efektívne využívanie zdrojov a surovín“ ciele zeleného akčného plánu, pokiaľ ide o zvýšenie efektívnosti využívania zdrojov prostredníctvom systematického prístupu smerom k ekologickým inováciám a vytvoreniu obehového hospodárstva. Vzťahujú sa na všetky formy inovácií. Podporujú sa rôzne typy činností – od výskumu a demonštračných činností, po preniknutie na trh, koordináciu a vytváranie sietí.
- Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európsky námorný a rybársky fond (ENRF) na obdobie rokov 2014 – 2020 budú podporovať konkurencieschopnosť MSP, zameriavajúc sa na energetickú

účinnosť a využívanie obnoviteľných zdrojov energie. To sú oblasti, ktoré sú určené ako priority, na ktoré majú členské štáty a regióny prostredníctvom svojich operačných programov sústrediť.

2. Uľahčovať vytváranie obchodných partnerstiev, zdieľanie zručností a poznatkov pre ekologické podnikanie:

- V oznámení *Iniciatíva na podporu zelených pracovných miest: – Využitie potenciálu ekologického hospodárstva vytvárať pracovné miesta* sa navrhuje komplexný plán pre rozvoj zručností pre ekologizáciu hospodárstva.
- S cieľom zvýšiť dôveru a znížiť investičné riziká sa bude prostredníctvom iniciatív, ako je overovanie environmentálnej technológie (ETV), ktorá sa v súčasnosti vykonáva ako pilotný program EÚ, podporovať poskytovanie vysokokvalitných informácií o ekologických inováciách a ekologicky inovatívnych MSP.
- Prostredníctvom programu LIFE sa budú podporovať nové obchodné modely pre efektívnosť využívania zdrojov a energetickú účinnosť.
- V rámci súťaže o európsku cenu za podporu podnikania bude ocenené úsilie o podporu ekologického podnikania ocenením tých verejných orgánov a verejno-súkromných partnerstiev, ktoré podporujú rozvoj ekologických trhov a efektívne využívanie zdrojov.

3. Lepšie využívať úlohu klastrov pri podpore ekologických inovatívnych MSP:

- Efektívnosť využívania zdrojov sa stane osobitnou témou vo vzdelávaní v rámci programu Cluster Excellence Programme (COSME, na obdobie rokov 2014 – 2020), ktorého cieľom je dôkladne informovať riadiacich pracovníkov klastrov o možných opatreniach, ktoré môžu vo svojich klastroch začať, aby ešte viac podnietili ekologické inovácie a efektívne využívanie zdrojov v rámci MSP, ktoré sú ich členmi, a medzi nimi.

III. Príležitosti pre MSP v ekologickejšom hodnotovom reťazci

Opätovné spracovanie, oprava, údržba, recyklácia a ekodizajn majú veľký potenciál, aby sa stali hybnými silami hospodárskeho rastu a tvorby pracovných miest a zároveň významne prispeli k riešeniu výziev v oblasti životného prostredia. Prostredníctvom inovácií, ako aj zmenou navrhovania výrobkov a zmenou výroby a obchodných modelov môžu spoločnosti znížiť využívanie drahých primárnych surovín a vytvárať menej odpadu. 60 % celkového odpadu v EÚ, ktorý sa nerecykluje, nekompostuje alebo sa znovu nepoužíva¹⁹, ponúka MSP ekonomické príležitosti využiť hodnotové reťazce medzi odvetviami, ktoré umožňujú účinnejšie využívanie zdrojov.

„Obchodové²⁰“ alebo „symbiotické²¹“ hospodárstvo zlepšuje úspory zdrojov a nákladov tým, že

¹⁹ Štatistika Eurostatu o odpadoch (2011)

²⁰ Obchodové hospodárstvo zachováva pridanú hodnotu výrobkov čo najdlhšie a eliminuje odpad. Po skončení životného cyklu výrobku sa zdroje, ktoré sú v ňom obsiahnuté, ďalej produktívne využívajú, čo prináša ďalšiu hodnotu.

maximalizuje dobu používania zdrojov, výrobkov a komponentov. Lepšie a účinnejšie využívanie zdrojov znížením odpadu a premenou odpadu na nové tovary a služby si vyžaduje ekologické inovácie, nových sprostredkovateľov a sprostredkovateľské služby. MSP a podnikatelia potrebujú priaznivé prostredie, aby sa mohli zapojiť do nových odvetvových vzťahov, ktoré im umožnia prechod k obehovému hospodárstvu.

Prečo je to pre MSP tak dôležité?

Napriek dôkazom o prínosoch inovácií, ktoré znižujú odpad, a prínosoch spolupráce v rámci hodnotového reťazca medzi odvetvami predstavujú regulačné, inštitucionálne, technické a kultúrne prekážky systémové bariéry, ktoré ešte stále bránia účinnejším opatreniam a vytváraniu sietí medzi podnikmi a teda aj vyššej efektívnosti využívania zdrojov. V súčasnosti napríklad 44 % veľkých podnikov v EÚ predáva svoj šrot iným podnikom, ale v prípade MSP to je len 24 %²². Keďže si to často vyžaduje špecializované znalosti a siete, je pre MSP nezriedka ťažké rozvíjať a zdieľať poznatky o znižovaní odpadu a nakladaní s ním a využívať možnosť obmedziť tvorbu odpadu a potenciál využívať a potenciál opätovného využívania výrobkov, materiálov a odpadu v rámci rôznych hodnotových reťazcov. Vysoké náklady na transakcie a vysoké počiatočné investičné náklady môžu ďalej znižovať záujem zúčastniť sa transakcií, ktoré sa týkajú opätovného používania a recyklovania zdrojov, najmä preto, že vzhľadom na nedostatok skúseností a neistotu spojenú s odchýlkami v kvalite, vlastnostiach a v dodacích lehotách je ťažké vopred určiť potenciálne prínosy. Navyše, výmeny v rámci hodnotového reťazca môžu predstavovať technologické problémy, pretože môže byť potrebné, aby sa vykonali premeny a úpravy „odpadu ako vedľajšieho produktu“ pred jeho opätovným začlenením do hodnotového reťazca.

Komisia stanovila viacero cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť prostredníctvom týchto opatrení:

1. Riešiť systémové prekážky, ktoré bránia spolupráci medzi odvetvami a štátmi v rámci hodnotového reťazca a vytváraniu podnikov a spolupráci, tým, že sa uľahčí tvorba obchodných modelov v sektore služieb a opätovné využívanie materiálov, výrobkov a odpadu:

- Analýza systémových prekážok, ktoré bránia využívaniu obehových obchodných modelov malými a strednými podnikmi, efektívnemu využívaniu materiálov z tokov odpadu a postupom priemyselnej symbiózy. Táto analýza je rozhodujúca pre rozvoj najlepších možných opatrení na úrovni EÚ na riešenie týchto nedostatkov a na podporu úlohy MSP v obehovom hospodárstve.

2. Uľahčiť spoluprácu medzi odvetvami s cieľom podporiť obehové hospodárstvo:

- V nadchádzajúcom opatrení týkajúcom sa „projektov pre nové priemyselné hodnotové reťazce sprostredkované klastrami“ v rámci programu Horizont 2020 sa vyčlení na podporu inovácií v MSP minimálne 75 % celkového rozpočtu. Cieľom opatrenia je podporovať spoluprácu medzi odvetvami a regiónmi a projekty inovácie, ktoré sú iniciované MSP, a to prostredníctvom ich lepšieho začlenenia do klastrov a rôznych hodnotových reťazcov.

²¹ Symbiotické hospodárstvo je založené na praxi, že vedľajšie produkty podniku alebo odvetvia (vrátane energie, vody, logistiky a materiálov) sa využívajú v inom podniku alebo odvetví.

²² Bleskový Eurobarometer 2013 – „MSP, efektívnosť využívania zdrojov a ekologické trhy“ : ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

- Európske stredisko pre sledovanie klastrov poskytne regiónom lepší prehľad o zemepisných koncentráciách kompetencií v environmentálnych priemyselných odvetviach, ako aj identifikáciu a analýzu tendencií vytvárania klastrov medzi odvetvami, vrátane internacionalizácie klastrov a tendencií priemyselnej transformácie súvisiacich s environmentálnymi priemyselnými odvetvami.
- Určia sa demonštračné regióny, ktoré budú slúžiť ako modely systémových ekologicky inovatívnych riešení.
- Program LIFE podporí prijímanie obehových obchodných modelov a bude prezentovať ich prínosy pre MSP.
- Zriadenie skupiny expertov, ktorá sa zameria na systematický prístup k ekologickým inováciám v rámci programu Horizont 2020.

IV. Prístup na trhy pre ekologické MSP

Je strategickým záujmom EÚ primerane riešiť hlavné globálne problémy v oblasti životného prostredia, ako je napríklad zmena klímy. V dôsledku vysokého hospodárskeho rastu a v niektorých prípadoch aj raných fáz industrializácie sa v mnohých krajinách sveta rýchlo vyčerpáva životné prostredie a zvyšujú sa emisie. Hlavné bude pomôcť týmto krajinám v prechode na ekologické hospodárstvo. EÚ zároveň zohráva vedúcu úlohu v oblasti ekologických a nízkouhlíkových technológií, ktoré ponúkajú v týchto krajinách obrovské príležitosti spojiť zmenu klímy a ostatné ciele ochrany životného prostredia s rozvojom obchodu, investícií a podnikania pre európske podniky, predovšetkým pre MSP.

Prečo je to pre MSP tak dôležité?

Medzinárodné záväzky EÚ v takých oblastiach, ako je zmena klímy, spolupráca alebo politika susedstva ponúkajú európskym MSP so zodpovedajúcou odbornosťou konkrétne príležitosti získať prístup na nové trhy pre ich technológie, výrobky a služby, ktoré sú zamerané na efektívne znížovanie emisií uhlíka. EÚ tvorí zhruba jednu tretinu svetového trhu pre environmentálne priemyselné odvetvia a je čistým vývozcom. Ročne vzrastie tento svetový trh o 5 % a očakáva sa, že sa do roku 2030²³ strojnásobí, čím poskytne podnikom z EÚ veľké príležitosti. Len málo MSP v EÚ však ponúka svoje ekologické technológie, výrobky alebo služby v krajinách mimo EÚ. 87 % MSP v EÚ predáva len na svojich domácich trhoch²⁴. Tento nedostatok internacionalizácie MSP sa zvyčajne vysvetľuje absenciou podporného rámca, ktorý by pomohol MSP v prístupe na zahraničné trhy.

MSP majú lepšiu šancu vstúpiť do globálnych hodnotových reťazcov, ak budú spolupracovať s ostatnými podnikmi, ako keď budú konať samostatne. Dosiahnutie lepšej efektívnosti využívania zdrojov v Európe a pomoc MSP úspešne sa začleniť do globálnych hodnotových reťazcov si

²³ IDEA Consult, ECORYS, 2009. Štúdia o konkurencieschopnosti ekologického priemyslu EÚ, Spolkové ministerstvo životného prostredia, ochrany životného prostredia a jadrovej bezpečnosti, 2009, „Greentech – Made in Germany 2.0“.

²⁴ Bleskový Eurobarometer 2013 – „MSP, efektívnosť využívania zdrojov a ekologické trhy“ : ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_381_eapdf.

vyžaduje väčšiu medzinárodnú spoluprácu. Aby boli MSP pôsobiace v oblasti efektívneho využívania zdrojov úspešné v medzinárodnej konkurencii, musia hľadať medzinárodných partnerov nielen na predaj svojich výrobkov, ale aj ako zdroj surovín, a získať prístup k výskumu, poznatkom alebo zručnostiam v rámci celého hodnotového reťazca. Takúto spoluprácu často uľahčujú klastre, ktoré sú pre MSP skutočnými „odrazovými mostíkmi“ tým, že im na jednej strane umožňujú prístup na medzinárodné trhy a na druhej strane im umožňujú vstúpiť do obchodnej spolupráce a rozvíjať dlhodobé strategické partnerstvá v rámci celých hodnotových reťazcov a naprieč nimi. Okrem toho môžu MSP využívať medzinárodné kontakty a siete, ktoré už zriadili medzinárodné firmy, univerzity a iné inštitúcie v ich klastroch.

Komisia stanovila viacero cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť prostredníctvom týchto opatrení:

1. Podporovať ekologickejší európsky vnútorný trh:

- Európske organizácie pre normalizáciu sa budú podporovať v tom, aby pri tvorbe noriem zohľadnili ciele obehového hospodárstva s cieľom pokračovať v doterajšom úsilí Komisie začleniť do európskej normalizácie environmentálne aspekty²⁵.

2. Uľahčiť ekologickým podnikateľom prístup na medzinárodné trhy:

- Vytvoriť európske strategické klastrové partnerstvá podnecujúce združenia medzi klastrami z rôznych odvetví s cieľom rozvíjať spoločnú stratégiu pre internacionalizáciu. Budú sa podporovať združenia v oblasti ekologických technológií a ekologických inovácií.
- Medzinárodné podujatia na nadväzovanie kontaktov podporia spoluprácu v oblastiach efektívneho využívania zdrojov a ekologických inovácií a po zohľadnení osobitostí cieľovej krajiny a obchodného potenciálu sa prípad od prípadu stanú prioritami.
- Finančné nástroje v rámci COSME budú osobitne podporovať MSP v internacionalizácii tým, že budú podporovať ich cezhraničný rozvoj.

3. Podporovať prijímanie technológií v oblasti efektívneho využívania zdrojov v partnerských krajinách prostredníctvom spolupráce s európskymi MSP:

- Opatrenie zamerané na nízkouhlíkové podnikanie poskytne technickú pomoc na zriadenie partnerstiev pre spoluprácu medzi podnikmi EÚ a klastrami a podnikmi a inými protistranami v krajinách so strednými príjmami a na vypracovanie spoločných financovateľných návrhov²⁶, ktoré odrážajú záujmy oboch strán a zároveň zabezpečujú súdržnosť politik v záujme rozvoja.
- Koncipovanie nových podnikateľských činností založených na ekologických technológiách v krajinách južného Stredozemia prostredníctvom spolupráce s európskymi MSP.

²⁵ Doterajšie úsilie Komisie zahŕňa oznámenie „Začlenenie environmentálnych aspektov do normalizácie“ [KOM(2004) 130 v konečnom znení] a oznámenie „Strategická vízia pre európske normy: smerom k posilneniu a urýchleniu udržateľného rastu európskeho hospodárstva do roku 2020“ [KOM(2011) 311 v konečnom znení].

²⁶ Financovateľný návrh je projekt či návrh, ktorý je finančne aj koncepcie dostatočne podložený na to, aby bol mohol byť pri žiadosti o financovanie od inštitucionálnych poskytovateľov úverov úspešný.

V. Riadenie

Koncepcia a hlavné línie zeleného akčného plánu pre MSP predstavené v rámci verejných konzultácií o budúcnosti MSP, a najmä verejnej konzultácie o zelenom akčnom pláne, ktorá sa konala v štvrtom štvrtroku roku 2013, získala od správy tých členských štátov a zainteresovaných strán v oblasti MSP, ktoré na konzultáciu reagovali, širokú podporu²⁷. Na plán kladne reagovala aj sieť vyslancov MSP²⁸ a ocenila jeho jasné zameranie na podnikateľské príležitosti, ktoré reaguje na výzvy v oblasti životného prostredia. Je preto dôležité tento plán dôkladne vykonať. To si vyžaduje plnú politickú angažovanosť zo strany Komisie i členských štátov.

Prečo je to pre MSP tak dôležité?

Len efektívne a účinné plnenie cieľov a vykonávanie nadväzujúcich opatrení tohto akčného plánu zaisťujú dosah prospešný pre MSP v celej Európe.

Komisia stanovila viacero cieľov, ktoré sa majú dosiahnuť prostredníctvom týchto opatrení:

1. Zaisťiť sledovanie a aktualizovanie opatrení zavedených Komisiou na podporu MSP v tejto oblasti:

- Opatrenia spojené s týmto zeleným akčným plánom pre MSP sa budú pravidelne sledovať, a to vrátane príslušných finančných zdrojov, v rámci dialógu so zainteresovanými stranami medzi MSP. Hodnotiť sa bude aj účinnosť programov. Aktualizované informácie o opatreniach sa budú poskytovať prostredníctvom webovej stránky Komisie.
- V rámci preskúmania výkonnosti MSP²⁹ sa každoročne sleduje a posudzuje pokrok, ktorý dosiahli krajiny pri vykonávaní iniciatívy Small Business Act vrátane ich výkonnosti vo vzťahu k jeho zásade č. 9, ktorá MSP umožňuje „premeniť výzvy v oblasti životného prostredia na podnikateľské príležitosti“, čo je doplnením zeleného akčného plánu.

2. Bude sa podporovať koordinácia, spolupráca a výmena osvedčených postupov na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni:

- Mechanizmus riadenia iniciatívy Small Business Act, ktorý zahŕňa preskúmanie výkonnosti MSP a sieť vyslancov MSP, sa bude používať ako platforma na výmenu osvedčených postupov medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o pomoc poskytovanú MSP pri premene výziev v oblasti životného prostredia na podnikateľské príležitosti. Na diskusiu o vykonávaní takýchto postupov, ako aj o výsledkoch a prekážkach sa bude využívať najmä sieť vyslancov MSP.
- Vytvorí sa koordinácia so skupinou na vysokej úrovni pre EcoAP s cieľom zaisťiť priebežný tok informácií, súlad a lepšie využitie synergií medzi rôznymi iniciatívami. V relevantných

²⁷ Správa o výsledkoch verejnej konzultácie: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/public-consultation-green-action-plan/index_en.htm

²⁸ Ďalšie informácie nájdete na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/sme-envoy/index_en.htm

²⁹ Ďalšie informácie nájdete na adrese: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

prípadoch sa bude vyvíjať aj úsilie o koordináciu so skupinami na európskej úrovni, ktoré pôsobia v iných oblastiach politiky, ako je napríklad životné prostredie, zamestnanosť, vzdelávanie, rozvojová spolupráca atď